

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK DEN HAAG

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directie Voedsel, Dier en
Consument**

Cluster Voedselveiligheid

Prins Clauslaan 8
2595 AJ DEN HAAG
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie
229801

Uw referentie
2011Z15761

Datum 8 september 2011

Betreft Beantwoording kamervraag over de klebsiella bacterie

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u mede namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de antwoorden op vragen van het lid Thieme (2011Z15761) over het mogelijk verband tussen de gevaarlijke Klebsiella bacterie in het Maasstad Ziekenhuis en het antibioticagebruik bij de behandeling van bacteriële uierontsteking bij koeien.

dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Vragen van het lid Thieme (Partij voor de Dieren) aan de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over over het mogelijk verband tussen de gevaarlijke Klebsiella bacterie in het Maasstad Ziekenhuis en het antibioticagebruik bij de behandeling van bacteriële uierontsteking bij koeien.

Directie Voedsel, Dier en Consument
Cluster Voedselveiligheid

Onze referentie
229801

1

Kent u de recente berichten 'New strain of superbug found in cows' 1), 'Je krijgt haar niet snel klein' 2) en 'De multiresistente Klebsiella bacterie' en 'gevaarlijke-klebsiellabacterie-nu-ook-in-revalidatiecentrum' 3) over de methicilline-resistente Staphylococcus aureus (MRSA) en OXA-48 producerende multiresistente Klebsiella bacterie?

Ja.

2

Is het waar dat bij de nieuwe MRSA-bacterie, die in het Verenigd Koninkrijk bij koeien is aangetroffen, en de multiresistente OXA-048-Klebsiella bacterie sprake is van een mogelijk verband met mastitisbestrijding bij koeien?

12

Is er mogelijk verband tussen de problemen in het Verenigd Koninkrijk met de aangetroffen multiresistente superbacterie en de OXA-048 Klebsiella bacterie? Zo ja, bent u bereid met uw Engelse ambtsgenoot in overleg te treden over oorzaken en mogelijke bestrijding daarvan? Zo nee, waarop baseert u zich?

De MRSA-bacterie waar u in uw vraag op doelt is een nieuwe MRSA-variant die lastig te detecteren is en die ongeveer 1 op de 100 tot 1 op de 500 van de in het Verenigd Koninkrijk gevonden MRSA-bacteriën uitmaakt. De reden van het voorkomen van de nieuw ontdekte MRSA-variant bij runderen en mensen in onder andere het Verenigd Koninkrijk is tot op heden onbekend.

Het gebruik van antibiotica bij de bestrijding van mastitis bij runderen kan geassocieerd zijn met het voorkomen van MRSA in runderen.

Klebsiella pneumoniae is een bacteriesoort die bij mens en dier in het darmkanaal voorkomt en onder bepaalde omstandigheden infecties kan geven. Ook bij runderen komt *Klebsiella pneumoniae* in het darmkanaal voor. De bacterie kan mastitis veroorzaken bij runderen. In dieren of dierlijke bacteriën is echter voor zover bekend tot op heden nog nooit het OXA-48 gen gevonden. Ook is er geen aanwijzing dat er overdracht van *Klebsiella pneumoniae* van dier naar mens plaatsvindt. Het voorkomen van het OXA-48 gen is specifiek geassocieerd met ziekenhuisinfecties bij de mens, waarbij een dierlijke bron geen rol speelt. De OXA-48 producerende *Klebsiella pneumoniae* komt tot op heden uit landen waar het antibioticum gebruik voor humaan gebruik ongecontroleerd is.

Ik zie op grond van het bovenstaande dan ook geen aanleiding om contact op te nemen met mijn Engelse ambtsgenoot.

3

Kunt u aangeven of de Klebsiella- OXA-048 variant in melkmonsters wordt aangetroffen? En zo ja, hoe vaak? Worden ook andere Klebsiella-varianten met verschijnselen van multiresistentie in de melkmonsters aangetroffen? Zo ja, welke varianten zijn dat en hoe vaak worden zij aangetroffen?

Directie Voedsel, Dier en Consument
Cluster Voedselveiligheid

OXA-48-producerende bacteriën zijn voor zover bekend nog nooit in dieren aangetroffen en ook niet in melkmonsters.

De zuivelindustrie controleert standaard de bacteriologische kwaliteit van de melk. Op basis daarvan wordt zeer incidenteel een bacterie gevonden die een patroon heeft dat op multiresistentie kan duiden.

Onze referentie
229801

4

Is het waar dat mastitis nu vaker voorkomt als gevolg van de verhoogde melkafgifte bij de huidige populatie melkkoeien? Zo nee, waarop baseert u zich?

Nee, uit de landelijke diergezondheidsmonitoring blijkt dat de uiergezondheid de laatste jaren is verbeterd.

5

Is het waar dat er een onwenselijk hoog gebruik is van antibiotica bij de preventieve en curatieve bestrijding van mastitis bij koeien? Zo nee, waarop baseert u zich?

Uit de jaarlijkse MARAN-rapportages over het gebruik van antibiotica in de veehouderij blijkt dat het antibioticumgebruik bij landbouwhuisdieren het laagst is in de melkveesector. Ook de melkveehouderijsector zet zich conform de afspraken in het convenant antibioticaresistentie dierhouderij in om het gebruik van antibiotica te reduceren. Het gebruik van antibiotica in het kader van mastitis is daar onderdeel van.

6

Kunt u aangeven wat de bron van antibioticaresistentie is bij de in het Maasstad Ziekenhuis aangetroffen OXA-048 Klebsiella bacterie? Zo nee, waarom niet?

7

Kunt u aangeven of de antibioticaresistentie van de OXA-048 Klebsiella bacterie vooral gezocht moet worden in veterinair gebruik van antibiotica of humaan gebruik daarvan? Zo ja, kunt u specifiek zijn in uw antwoord? Zo nee, waarom niet?

11

Kunt u uitsluiten dat de uitbraak in het Maasstad ziekenhuis op enigerlei wijze samenhangt met of te herleiden is tot het grootschalige gebruik van antibiotica in de veehouderij? Zo ja, waarop baseert u uw oordeel? Zo nee, bent u bereid nader onderzoek in te stellen naar deze mogelijke connectie?

De bron van de *Klebsiella pneumoniae* OXA-48 carbapenemase producerende stam is niet meer vast te stellen, omdat de uitbraak in het Maasstad Ziekenhuis retrospectief in kaart gebracht is. Het oudste, bewezen OXA-48 positieve isolaat van *Klebsiella pneumoniae* dateert van september 2010.

In het jaar daarvoor zijn wel *Klebsiella pneumoniae* geïsoleerd met een "verdacht" resistentiepatroon, maar niet bewaard gebleven voor verdere karakterisering. De oorspronkelijke bron zal daar wellicht tussen zitten.

Directie Voedsel, Dier en Consument
Cluster Voedselveiligheid

Voor zover er in de wetenschap iets op enigerlei wijze valt "uit te sluiten", is er geen aanwijzing in Nederland dat de uitbraak met de OXA-48 *Klebsiella pneumoniae* in het Maasstad Ziekenhuis samenhangt met grootschalig gebruik van antibiotica in de veehouderij.

Onze referentie
229801

Vóór de uitbraak in het Maasstad Ziekenhuis werd de OXA-48 *Klebsiella pneumoniae* alleen gevonden bij enkele, direct vanuit het buitenland naar Nederland gekomen patiënten.

De hypothese is dat de eerste patiënt vanuit het buitenland de OXA-48 *Klebsiella pneumoniae* in het Rotterdamse ziekenhuis heeft geïmporteerd.

De uitbraak in het Maasstad Ziekenhuis is geen aanleiding om een onderzoek in te stellen naar een mogelijke connectie met de veehouderij.

8

Is de uitbraak van de multiresistente Klebsiella bacterie in het Maasstad Ziekenhuis en het grote aantal humane slachtoffers dat daardoor veroorzaakt is, voor u aanleiding met nog meer kracht in te zetten op vermindering van het gebruik van antibiotica in de veehouderij? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, waarom niet?

Zoals eerder aangegeven is er geen aanwijzing dat er overdracht van de *Klebsiella pneumoniae* van dier naar mens plaatsvindt. Voor wat betreft onze inzet om het gebruik van antibiotica in de veehouderij terug te dringen verwijs ik u naar de Kamerbrief die wij u op 8 december 2010 hebben toegestuurd (TK 29683, nr. 65). Op dit moment wordt er hard gewerkt aan de uitvoering van dit beleid. Hierover hebben wij op 26 mei 2011 uitgebreid met de Tweede Kamer van gedachte gewisseld (TK 29683, nr. 101). Wij houden de voortgang nauwlettend in de gaten.

9

Kunt u aangeven of uitgesloten mag worden dat koeien met mastitis melk leveren waarin multiresistente bacteriën voorkomen? Zo ja, op welke wijze sluit u uit dat dit gevolgen zou kunnen hebben voor de volksgezondheid? Zo nee, waarom niet?

Ja, melk van koeien met klinische mastitis mag niet worden geleverd en dit is vastgelegd binnen de kwaliteitsborgingsystemen voor de melkveehouderij.

10

Wordt in het Maasstad ziekenhuis gebruik gemaakt van een protocol waarbij werknemers uit de veehouderij en hun familieleden separaat worden opgenomen en gehuisvest van andere patiënten? Zo ja, op welke wijze wordt dit protocol toegepast? Zo nee, waarom niet?

De vraag of patiënten intensief contact hebben met dieren wordt bij opname gesteld. Mocht dit het geval zijn, dan worden deze mensen in isolatie verpleegd en behandeld. Pas wanneer blijkt dat er geen sprake is van aanwezigheid van resistente bacteriën wordt de isolatie opgeheven. Dit is conform de richtlijnen van de Werkgroep Infectiepreventie (WIP).

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) doet momenteel onderzoek naar de gang van zaken in het Maasstadziekenhuis. Hieruit zal blijken of de richtlijnen van de WIP goed zijn gebruikt.

Directie Voedsel, Dier en Consument
Cluster Voedselveiligheid

13

Bent u bereid tot het instellen van een algeheel verbod op het gebruik van antibiotica in de veehouderij voor middelen die ook in de humane gezondheidszorg gebruikt worden? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, waarom niet?

Onze referentie
229801

In de reactie op het rapport van de Gezondheidsraad over de mogelijke risico's van gebruik van antibiotica in de veehouderij voor de humane volksgezondheid zal deze vraag worden beantwoord. Deze reactie volgt op korte termijn.

- 1) <http://www.bbc.co.uk/news/health-13632369>
- 2) <http://www.depers.nl/wetenschap/583538/Je-krijgt-haar-niet-snel-klein.html>
- 3) <http://www.gezondheidsnet.nl/medisch/artikelen/5767/de-multiresistente-klebsiellabacterie>
<http://www.gezondheidsnet.nl/medisch/nieuws/5818/gevaarlijke-klebsiellabacterie-nu-ook-in-revalidatiecentrum>